

Vergaderjaar 2004–2005

30 000

Kerncentrale Borssele

Nr. 14

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 2 augustus 2005

De vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹ heeft op 22 juni 2005 overleg gevoerd met staatssecretaris Van Geel van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over:

- **de brief van de staatssecretaris van VROM van 29 april 2005 over de besluitvorming rond de kerncentrale Borssele (30 000, nr. 5);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM van 26 april 2005 over de beoordeling van het EPZ-rapport «Rapport 10-jaarlijkse veiligheidsevaluatie KCB 2003» (VROM0500548);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM van 9 maart 2005 over het vertrouwelijk toezenden van het rapport inzake schadevergoeding sluiting kerncentrale Borssele (30 000, nr. 4).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **De Krom** (VVD) vindt de discussie over de sluiting van de kerncentrale Borssele een kwestie van politiek gemillimeter in het licht van zowel het belang van een stabiele en zekere energievoorziening als het CO₂-probleem. Nederland kan het zich simpelweg niet permitteren om ook maar één optie buiten beschouwing te laten om ervoor te zorgen dat CO₂ wordt bespaard, dat de energievoorziening op peil blijft en energie een betaalbare prijs behoudt. Dat laatste is veel sneller een probleem aan het worden dan aanvankelijk gedacht werd. De Nederlandse afhankelijkheid op het gebied van energievoorziening wordt steeds groter en daarmee de strategische en politieke kwetsbaarheid.

De politiek kan niet om fundamentele keuzes heen. Er kan gekozen worden voor steeds hogere prijzen en steeds meer afhankelijkheid van het buitenland. Er kan ook voor gekozen worden om elke serieuze optie aan te grijpen om de brandstofmix te verbreden. Het valt te hopen dat in de komende Energienota die fundamentele keuzes worden gemaakt. De deur naar kernenergie kan niet worden dichtgegooid. Er moet ruimte blijven om schone fossiele technologieën, bijvoorbeeld kolentechnologie, toe te passen.

¹ Samenstelling:

Leden: Duivesteijn (PvdA), Hofstra (VVD), Buijs (CDA), voorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), Van Gent (GroenLinks), Snijder-Hazelhoff (VVD), Depla (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van As (LPF), Van Bochove (CDA), De Ruiter (SP), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Koopmans (CDA), Spies (CDA), Van Lith (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Fierens (ondervoorzitter), Timmer (PvdA), De Krom (VVD), Verdaas (PvdA), Kruijsen (PvdA), Samsom (PvdA), Hermans (LPF) en Veenendaal (VVD).
Plv. leden: Crone (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Mastwijk (CDA), Ormel (CDA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Dubbelboer (PvdA), Hessels (CDA), Kraneveldt (LPF), Varela (LPF), Ten Hoopen (CDA), Vergeer (SP), Vos (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Vietsch (CDA), Sterk (CDA), Haverkamp (CDA), Koşer-Kaya (D66), Gerkens (SP), Boelhouwer (PvdA), Verbeet (PvdA), Balemans (VVD), Waalkens (PvdA), Van Heteren (PvdA), Roefs (PvdA), Oplaat (VVD) en Sande (VVD).

In plaats van te discussiëren over de manier waarop er centrales kunnen worden bijgebouwd, worden in Den Haag al jaren veel aandacht en tijd besteed aan de vraag hoe er een kan worden gesloten. Kernenergie is de grootste bron van elektriciteitsopwekking in Europa. De uitstoot van broeikasgassen moet na 2012 substantieel verminderen. Het Nederlandse gas is in vijftientig jaar op. Europa raakt snel door zijn minieme olie- en gasvoorraden heen. Duitsland overweegt vervroegde sluiting van kerncentrales en ook elders wordt de discussie heropend.

De brief van het kabinet van 29 april verdient ondersteuning. Alle opties moeten op een rij worden gezet. Het is goed dat ook de D66-fractie die realiteit inmiddels onder ogen ziet. Sluiting van de kerncentrale Borssele kan niet door de Staat worden afgedwongen. Het is onwijs beleid om honderden miljoenen aan schadevergoeding over de balk te gooien. Als Borssele openblijft en tegelijkertijd een extra impuls wordt gegeven aan onderzoek naar en ontwikkeling van alternatieve energietechnologieën, is dat winst voor iedereen. Wellicht dat men in ruil voor het langer openhouden van de centrale een bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van duurzame energietechnologieën. In de relatie met EPZ heeft de overheid niets te eisen. Daarvoor is geen juridisch instrumentarium beschikbaar. Over één optie moet helderheid bestaan: een wettelijk verbod op kernenergie is onbespreekbaar. Deze optie hoeft door het kabinet niet te worden uitgewerkt.

De heer **Samsom** (PvdA) herinnert eraan dat februari jongstleden door de heer Van der Ham herhaalde malen is aangegeven dat de kerncentrale Borssele per 2013 dicht moet. Die ferme woorden blijken weinig voorgesteld te hebben. Reeds vóór dit debat heeft de heer Van der Ham aangegeven dat hij van standpunt veranderd is.

Kernenergie is geen duurzame vorm van energie. Het heeft een eindige grondstof nodig en produceert kernafval dat meer dan 200 000 jaar meegaat. De afvalstrategie van Borssele, opwerking in Frankrijk, leidt tot de productie van duizenden kilo's plutonium, met alle gevaren van dien. De centrale Borssele is bovendien zeer oud en zal na 2013 een van de oudste nog werkende centrales ter wereld zijn, hetgeen beslist risico's inhoudt. De centrale is bovendien beslist niet nodig voor de energievoorziening in 2013, want hij zal tegen die tijd al meer dan drie keer vervangen zijn door de hoeveelheid duurzame energie die dan wordt geproduceerd, zelfs met de beperkte ambities van dit kabinet.

Op de analyse van de staatssecretaris inzake de kosten van sluiting van de centrale valt nogal wat aan te merken. De geraamde schadeclaim is gebaseerd op de verwachte winst van Borssele in de periode na 2013. Hoe luidt het scenario wanneer wordt afgezien van opwerking in Frankrijk? De cijfers die daarover worden gegeven, lopen zeer sterk uiteen. De bewering van de staatssecretaris is niet te controleren, omdat de Kamer geen inzage in de stukken krijgt. De noodzakelijke investeringen om de centrale draaiend te houden, lijken buiten beschouwing te zijn gebleven. De staatssecretaris is ervan overtuigd geraakt dat al het Nederlandse plutonium door derden zal worden overgenomen. Dat is geen geloofwaardige redenering, gezien de problemen die andere landen hiermee hebben. De schadeclaim die resteert, zal niet worden uitbetaald aan een ondernemer die er met het geld vandoor kan gaan. De overheden die aandeelhouder zijn, wenden het beschikbare geld aan voor democratisch gewenste doelen. In feite zal het dus een kasschuif worden van € 13 mln. per jaar. Eventueel kan met een aanwijzing worden geregeld dat de schade niet verhaald zal worden.

Mevrouw **Van Velzen** (SP) merkt op dat het erom gaat hoe ervoor gezorgd kan worden dat fors wordt geïnvesteerd in duurzame energie. Zolang het afvalprobleem bestaat, is het niet verstandig om in te zetten op kernenergie. Borssele moet in 2013 dicht. Geen enkel argument van de

staatssecretaris en de minister noopt tot een verandering van het regeerakkoord op dit punt. Aldus de heer Van der Ham vier maanden geleden. D66 had al afgedaan als dé partij voor bestuurlijke vernieuwing. Met de draai inzake Borssele heeft zij ook haar goede naam als milieupartij ingeleverd.

Er is geen nieuw argument over tafel gekomen, er zijn geen nieuwe feiten. De informatie over de kosten van sluiting wil de staatssecretaris ten onrechte niet aan de Kamer ter inzage geven. Het regeerakkoord zal worden opengebroken, maar er ligt geen voorstel op tafel. Er moet duidelijkheid over de hoogte van de schadeclaim komen, voordat een besluit kan worden genomen. Het debat moet op basis van feiten kunnen worden gevoerd.

Het verdient overweging om de Kernenergiewet te wijzigen. Iedereen die een vergunning aanvraagt om een kerncentrale te bouwen, kan dat feitelijk gewoon doen. Die mogelijkheid moet worden afgesloten. Verder moet gezien worden hoeveel de overheid in feite voor de centrale betaalt. De transporten worden beveiligd en de aansprakelijkheidsrisico's worden gedeeltelijk door de Staat betaald. Profundo heeft berekend dat de overheid tussen de € 51 mln. en € 449 mln. aan EPZ heeft geschonken. Het bedrag van de schadeclaim komt overigens inderdaad bij lagere overheden terecht. Via een aanwijzing kan ervoor worden gezorgd dat het geïnvesteerd wordt in duurzame energie.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks) vindt het onbegrijpelijk dat de staatssecretaris weigert de Kamer cruciale informatie te geven, terwijl het bedrag een beslissende rol speelt voor het kabinet en voor de draai van D66. In het regeerakkoord is voorzien in sluiting van de kerncentrale Borssele in 2013. De staatssecretaris heeft dat tot zijn eigen probleem gemaakt. Hij meende het zelf te moeten oplossen, hij meende zelf het benodigde geld te moeten vinden. Het is niet goed te begrijpen waarom hij niet gewoon naar de minister van Financiën is gestapt. Immers, het gaat om het uitvoeren van het regeerakkoord. Eerder door de staatssecretaris zelf genoemde argumenten tegen kerncentrales (inferieure techniek, onopgeloste afvalproblemen, proliferatiegevaar) zijn blijkbaar van minder waarde geworden.

Er zijn al suggesties gedaan om ervoor te zorgen dat het geld van de schadeclaim niet als verloren moet worden beschouwd. Een andere mogelijkheid is het bijeenroepen van de aandeelhouders met de vraag hoe een efficiënte sluiting kan worden bewerkstelligd.

De koppeling die is gemaakt met de ontwikkeling van meer duurzame energie moet de Kamer over de brug helpen om Borssele open te houden. Die koppeling is ongeloofwaardig. Vorige maand heeft de minister van Economische Zaken nog een subsidiestop op windmolens in de Noordzee afgekondigd. Wat de energiebesparing betreft moet gevreesd worden dat slechts 1% wordt gehaald. Dit is dus bepaald niet het kabinet van de duurzame energie. Via de MEP-regeling gaat het in 2005 om € 372 mln. en in 2010 € 632 mln. Borssele zou op een termijn van twintig jaar misschien € 5 mln. à € 10 mln. opleveren, een druppel op de gloeiende plaat.

De voorbereide wijziging van de Kernenergiewet moet worden uitgebreid met een bepaling dat er geen nieuwe centrales mogen worden gebouwd. Overigens wordt voorgesteld dat nieuwe centrales een maximumbedrijfstijd van 40 jaar mogen hebben, terwijl Borssele langer dreigt te worden opgehouden. Het is de vraag hoe dat te rijmen is.

De heer **Van der Ham** (D66) meent dat het debat gaat over verschillende opties om in Nederland zo snel mogelijk van kernenergie af te komen. Wetgeving om dat af te dwingen ontbreekt echter. Op het gebied van CO₂-uitstoot scoort kernenergie goed, maar voor de rest kleven aan deze vorm van energieopwekking grote bezwaren. Het is betreurenswaardig dat veel Europese landen veel meer tijd besteden aan nucleaire energie

dan aan duurzame energie. De ambitie van 2% energiebesparing, die de Kamer bij motie heeft uitgesproken, moet door het kabinet waargemaakt worden.

In het debat van februari jongstleden heeft de heer Van der Ham gepleit voor sluiting van Borssele in 2013. De afkoopsom zou door Borssele moeten worden besteed aan duurzame energie. Blanco cheques zouden niet aan de orde zijn. De regering is met een lastige opdracht op pad gestuurd. Juridisch is het labelen van dat geld namelijk niet af te dwingen. Heeft de staatssecretaris sindsdien overleg gehad met de eigenaren van Borssele? Het moreel appel moet niet alleen van de staatssecretaris komen, maar vooral van de aandeelhouders. De energiemaatschappijen die eigenaar zijn, hebben gemeenten en provincies als belangrijke aandeelhouders. Als zij niet meedoen, wordt het heel erg lastig om het geld in duurzame energie besteed te krijgen. De berichten uit de desbetreffende provinciale staten stemmen bepaald niet hoopvol. Borssele is als het ware verraden door meerderheden in die provinciale staten. Alles wat in het werk kan worden gesteld om toch in 2013 te sluiten, moet worden geprobeerd. Als de suggestie van een aanwijzing realiteitswaarde heeft, is zij zeker het overwegen waard.

Wat er ook met de kerncentrale Borssele gebeurt, er dient fors geïnvesteerd te worden in de ontwikkeling van duurzame energie. In de onderhandelingen met Borssele dient een jaartal geformuleerd te worden. De eigenaren van de kerncentrale dienen mee te werken aan een fonds voor investeringen in duurzame energie, conform het Duitse voorbeeld. Het bedrag dat anders zou worden besteed aan de uitkoop van Borssele, dient door de overheid te worden geïnvesteerd in duurzame energie. De subsidies die onlangs zijn beknot, zoals de MEP-regeling, moeten in hun oorspronkelijke staat worden teruggebracht en geïndexeerd. Is het overigens juist dat de Staat een deel van de verzekeringen van de centrale betaalt?

Hoe staat het met de beveiliging van de centrale?

Mevrouw **Spies** (CDA) constateert dat in de brief van 29 april jongstleden in feite slechts dilemma's worden geschetst en uitstel tot eind van dit jaar wordt gevraagd. Die extra tijd moet het kabinet worden gegund. Er moet een zo goed mogelijk inzicht worden geboden in de consequenties van het sluiten van de kerncentrale Borssele. Verschillende malen is de urgentie van de transitie naar een meer duurzame energiehuishouding onderstreept. De mogelijkheden die in de brief worden geschetst, moeten worden uitgewerkt.

De staatssecretaris is goed op weg met de uitvoering van de motie-Spies (29 200-XI, nr. 28). De genoemde wijzigingen van de Kernenergiewet, het verbinden van een termijn aan de vergunning en het vergunningplichtig maken van het te kiezen verwijderingstraject dragen bij aan het niet langer buitenspel staan van regering en parlement bij dit soort belangrijke bedrijven. Er moet meer inzicht worden geboden in de consequenties van het OSPAR-verdrag voor opwerking. In het NRG-onderzoek worden op dit punt heel gemakkelijke conclusies getrokken. De vraag of rekening gehouden moet worden met de terugkeer van plutonium naar Nederland is niet erg relevant. Het spul is hier ontstaan en dat schept verantwoordelijkheden in de eindfase. De informatie hierover is tegenstrijdig. Is daadwerkelijk sprake van een steeds groter wordend overschot aan plutonium? Het is de vraag of Nederland het zich kan permitteren om kernenergie als optie in de transitie naar een meer duurzame energievoorziening uit te sluiten.

De urgentie van de overgang naar een duurzame energiehuishouding is zeer hoog. De groei van de wereldbevolking, de zorg voor de energievoorzieningszekerheid, de bestrijding van de klimaatverandering en de vermindering van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, alles wijst in de richting van de noodzaak van een meer duurzame energie-

huishouding. Een stevige impuls is wenselijk. Dit najaar zal op basis van uitgewerkte opties een knoop worden doorgehakt.

De heer **Van den Brink** (LPF) constateert dat de fractie van D66 een enorme draai heeft gemaakt. Het Nederlandse volk dacht dat die partij tegen kernenergie was. Vanaf vandaag weet het dat D66 voor kernenergie is. Al met al kan bij deze draai worden gedacht aan het gezegde «beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald». Het is goed dat de kerncentrale Borssele langer openblijft. Er zal eind dit jaar officieel een besluit worden genomen, maar officieus is die beslissing natuurlijk allang genomen. In het licht van de groeiende energiebehoefte is openhouden een goede optie. Wie tegen kernenergie is, doet de ogen dicht voor de toekomst.

De heer **Van der Staaij** (SGP) constateert tot zijn verbazing dat de fracties van PvdA, GroenLinks en SP als leeuwen vechten voor het regeerakkoord, maar is tevreden dat gekozen is voor de optie van een inhoudelijke discussie op basis van argumenten. Dat de fractie van D66 voor de tweede optie kiest, kan alleen maar als verstandig worden gezien. Het is jammer dat met dit debat grotendeels sprake is van een herhaling van zetten. Beter zou het zijn als een fundamenteel debat gehouden zou worden over de toekomst van de energievoorziening in relatie tot het klimaatbeleid en de voortschrijdende liberalisering van de energiemarkt. De rol van kernenergie hoort daarbij. Het is nogal wat om die optie geheel uit te sluiten, ondanks het feit dat daar nog steeds belangrijke bezwaren aan kleven.

De regering wil de definitieve besluitvorming binden aan tussenstappen. Die zorgvuldige benadering verdient ondersteuning. Het is zeker waardevol als de staatssecretaris zich bij EPZ sterk maakt voor stevige investeringen in duurzame energie. Proeft hij daarvoor ruimte bij de verantwoordelijken?

Een voortijdige sluiting van de kerncentrale Borssele is niet opportuun. De argumenten daarvoor zijn de laatste jaren alleen maar sterker geworden. Te denken valt aan de klimaatverandering, de slechte luchtkwaliteit als gevolg van het gebruik van fossiele brandstoffen, de grote afhankelijkheid van die eindige brandstoffen, de tegenvallende gasvoorraden, etc. Verder is uit analyses naar voren gekomen dat de kerncentrale Borssele tot de veiligste ter wereld behoort. De energie die Nederland misloopt bij voortijdige sluiting, zal bovendien naar alle waarschijnlijkheid gecompenseerd worden door importkernstroom uit het buitenland. Als daarbovenop nog eens het risico van een megaclaim dreigt, is een positieve houding tegenover verlenging van de levensduur van de kerncentrale Borssele helemaal goed te verdedigen. Het moet de Kamer mogelijk worden gemaakt om vertrouwelijk inzage te krijgen in de hoogte van een eventuele schadeclaim.

Het antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** geeft aan dat het kabinet met dit debat aftast of de Kamer akkoord gaat met het langer openhouden van de kerncentrale Borssele en dus met een openbreking van het regeerakkoord op dit punt. De afgelopen jaren is geen instrumentarium ontwikkeld op een bestuurlijke fatsoenlijke wijze tot gedwongen sluiting van Borssele te komen. Er was ook geen vrijwillige inzet van EPZ om tot sluiting over te gaan. Sluiting zou alleen mogelijk zijn via een wettelijk verbod op kernenergie in Nederland. Allereerst is zo'n verbod niet geregeld in het regeerakkoord. Daarnaast zou dit aanmerkelijke kosten met zich meebrengen voor de samenleving. Bovendien is de context rond kernenergie veranderd. Daarop is besloten om een open discussie te voeren. Het is geen kwestie van een digitale discussie tussen sluiten of niet sluiten. Sluiten moet nadrukkelijk gepaard gaan met een duurzaamheids-

arrangement om de energievoorziening ter grootte van de capaciteit van Borssele extra in te zetten ten opzichte van een te bepalen referentiepunt, bijvoorbeeld het beleid dat vastligt in de Energienota, die in juli gepresenteerd zal worden. Er komt natuurlijk een moment dat de centrale gesloten moet worden. Dat zal een privaatrechtelijke afspraak met de eigenaren moeten worden. Het gaat om een vermogen van 450 MW, dat dan extra duurzaam zal worden ingezet. De centrale bespaart nog altijd een uitstoot van 1,5 miljoen megaton CO₂ per jaar, dat komt overeen met het CO₂-gebruik van één miljoen Nederlandse huishoudens. Als die besparing door de sluiting wegvalt, komt dat nog bovenop het verduurzamingspakket zoals dat deze zomer in de Energienota zal worden beschreven. Het pakket moet de komende maanden totstandkomen. Het moet een duidelijke spin-off hebben voor echt vernieuwend innovatief beleid op het gebied van duurzame energie. De energiebedrijven zullen daar een behoorlijke steen aan moeten bijdragen. Nogmaals, bij sluiting van Borssele moet het vervangend vermogen extra duurzaam zijn. Het is helder dat kernenergie ook voor de regering geen duurzame vorm van energie is. Er is sprake van een transitieperiode waarin de kerncentrale Borssele een rol kan spelen. De komende maanden zal alle concrete informatie aan de Kamer worden verstrekt om haar te steunen in het maken van de afweging.

Overigens dient gemeld te worden dat er al overleg geweest is met de directie en aandeelhouders van het bedrijf en dat zij een positieve houding hebben aangenomen ten opzichte van de geschetste benadering. Men is bezig met het opzetten van een taskforce voor de invulling.

De Kamer zal uiteindelijk maximaal worden geïnformeerd over de vraag of de redeneringen met betrekking tot de juridische en financiële aspecten van een gedwongen sluiting hout snijden. Vooruitlopend daarop is in de notitie van 29 april uitvoerig aangegeven wat de kern van de redenering is. In het rapport van Profundo wordt dat in essentie niet ontkend. In scenario's met heel hoge energieprijzen en met heel lage aanpassingskosten voor de centrale treden heel grote problemen voor de overheid op, meer dan een miljard. Nauwelijks stijgende energieprijzen en hoge aanpassingskosten leiden spiegelbeeldig tot een zeer klein verschil. Er zijn argumenten om bij het kiezen voor een scenario de schade voor de Staat zoveel mogelijk te beperken. Als de Kamer eind van dit jaar besluit om het voorgestelde traject te volgen, zal zij direct daarop alle stukken ontvangen teneinde haar controlerende taak te kunnen vervullen. Als echter besloten wordt tot sluiting van de centrale, dan zal de informatie de komende jaren een grote rol spelen in de verdedigingslinie om de kosten voor de Staat en de samenleving zo gering mogelijk te houden. Bestuurlijke taken en politiekcontrolerende taken moeten niet met elkaar vermengd worden. Er worden voldoende inhoudelijke argumenten gegeven om te bepalen of de voorgestelde bandbreedte ondersteuning verdient. Ook in het rapport van Profundo is sprake van een bandbreedte tussen nul en € 600 mln.

De formele positie van de Staat jegens de centrale Borssele is helder. EPZ is eigenaar van de kerncentrale en exploiteert deze. Formeel kan men met de schadeloosstelling doen wat men wil. Men kan het geld bijvoorbeeld investeren in een kerncentrale in Frankrijk die Nederland stroom levert. De reactie van EPZ op de vraag naar het aanwenden van de schadeloosstelling voor duurzame energie was een ondubbelzinnig nee. De schadeloosstelling wordt uitgekeerd omdat schade wordt geleden. Het bestemmen van een deel van de winst van een draaiende centrale is iets heel anders. De aandeelhouders blijken zich er ook op geen enkele wijze warm voor te maken, zo blijkt uit sonderingen. De suggesties om een aanwijzing te geven betreffen de situatie waarin het geld bij de aandeelhouders terechtkomt, en dat zal niet gebeuren. Als het bedrijf gesloten wordt, zal het bedrijf hetzelfde vermogen elders kopen. De schadeloosstelling zal daarvoor gebruikt worden.

De staatssecretaris heeft inzage gehad in de contracten die zijn gesloten

met Cogéma. Alle plutonium is, of wordt op termijn overgedragen voor recycling. Het contract betreft ook het plutonium dat nog geproduceerd zal worden. Van de 2,5 ton plutonium die EPZ tot op heden heeft verkregen, is 23% in vroegere jaren verkocht aan Kalkar en Superphenix, 31% recent overgedragen voor recycling als MOX, 31% nog in opslag om later te worden gerecycled, en 15% is vroeger uitgeleend voor de productie van MOX. Gezien de huidige plutoniummarkt, is de afspraak bijzonder gunstig.

In de gemoderniseerde Kernenergiewet zullen de hoogste eisen aan centrales worden gesteld. Er zullen vergunningen voor 40 jaar worden afgegeven. Na die tijd komt er een nieuwe afweging. De aansprakelijkheid is geregeld volgens de Wet aansprakelijkheid kernongevallen, gebaseerd op het Parijse verdrag. Een belangrijk gedeelte is rechtstreeks verzekerd tot het maximale bedrag. Het resterende gedeelte, een bedrag van bijna € 3 mln., is verzekerd bij de Staat. Het bedrijf betaalt daar premies voor. Op grond van het verdrag zal dit binnenkort worden aangepast.

In het privaatrechtelijke arrangement zal natuurlijk een jaartal worden opgenomen. Het voordeel voor het bedrijf is de zekerheid die geboden wordt over de bedrijfsvoering van de centrale voor de komende jaren. Het duurzaamheidsarrangement met een grote bijdrage van het bedrijf zelf zal een essentieel onderdeel van het pakket zijn.

Soms leiden de omstandigheden ertoe dat een regeling onbeheersbaar dreigt te worden. Dat noopt dan tot vervelende maatregelen als het limiteren van de MEP-regeling. Het is de wens van de regering om een duurzame structuur te creëren om investeringen in duurzame-energieproductie mogelijk te maken.

De precieze juridische positie van het OSPAR-verdrag is eerder verduidelijkt. Er is een inspanningsverplichting van de landen met opwerkingsfaciliteiten in opgenomen.

In de scenario's die ten grondslag liggen aan de inschattingen voor de schadevergoeding bij sluiting is wel degelijk rekening gehouden met de veroudering van de centrale. De hele exercitie staat of valt met de investeringen die nodig zijn om de centrale up-to-date te houden.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Samsom** (PvdA) concludeert dat de staatssecretaris de Kamer niet vertrouwt en geen inzage wil geven in de achterliggende stukken. Daarmee wordt een cruciaal onderdeel van de controlerende taak onmogelijk gemaakt. De Kamer zal daarover een motie voorgelegd krijgen. De staatssecretaris blijkt helaas niet bereid om wegen in te slaan die creatieve Kamerleden en juristen hebben aangedragen.

Het is mooi dat Borsssele zo'n gunstig plutoniumcontract heeft, maar het is bijzonder dat het Nederlandse plutonium voor altijd onder de verantwoordelijkheid van Cogéma is gesteld. Wil de staatssecretaris daarover een brief aan de Franse regering sturen?

De fractie van D66 heeft drie voorwaarden gesteld, waarop de staatssecretaris geen enkele toezegging heeft gedaan. Wat zal de conclusie zijn als een van de voorwaarden niet wordt vervuld?

Mevrouw **Van Velzen** (SP) meent ook dat de staatssecretaris de Kamer belemmert in haar controle mogelijkheden. In de rapportage in november moet de staatssecretaris in ieder geval ingaan op de rapporten van Profundo en Greenpeace.

Nieuwe kerncentrales zullen slechts voor 40 jaar een vergunning krijgen, hetgeen onbegrijpelijk is gezien de mening van de staatssecretaris dat kernenergie geen duurzame vorm van energieopwekking is.

Welke redenen heeft de staatssecretaris om te verwachten dat hij met EPZ een privaatrechtelijk arrangement zal kunnen sluiten? De staatssecretaris

moet geen besluiten nemen die volgende kabinetten belemmeren in de mogelijkheden om de centrale alsnog te sluiten.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks) sluit zich aan bij de ergernis over de informatievoorziening.

Milieuproblemen moeten niet tegen elkaar worden uitgespeeld en uitgeruild. Dat dat nu wel gebeurt, zegt iets over de marginale positie waarin ecologie en milieu bij dit kabinet terecht zijn gekomen. Helaas doet D66 daar nu aan mee.

De staatssecretaris wil wel een deal maken met de managers van Essent en Delta, maar alleen op hun voorwaarden. Waarom bepaalt hij niet zelf waarover gepraat wordt? De Duitse regering dreigt met het verhogen van de eisen, tenzij een deal wordt gesloten om tot sluiting te komen. Als bijvoorbeeld alle beveiligingskosten zouden worden doorberekend, komt de balans voor de bedrijven er anders uit te zien.

Het is onbegrijpelijk dat in de nieuwe Kernenergiewet de mogelijkheid wordt opgenomen dat nieuwe kerncentrales worden gebouwd.

De heer **Van der Ham** (D66) is zeer teleurgesteld dat de statenleden van de aandeelhoudende provinciale staten geen druk willen uitoefenen op de kerncentrale Borssele. Wanneer er deals in de staten moeten worden gesloten, is de milieubeweging afwezig.

Reeds in februari heeft de fractie van D66 te kennen gegeven niet akkoord te zullen gaan met het simpel overmaken van een bedrag. Er wordt stelling genomen tegen symboolpolitiek. De staatssecretaris zal zich inzetten voor de bepleite doelen. Het is duidelijk dat iets substantieels moet worden bereikt. Er moet echt een grote stap worden gezet in de richting van duurzame energie.

Mevrouw **Spies** (CDA) begrijpt dat de Staat geen juridische mogelijkheden heeft om het verlengen van opwerkingscontracten te beïnvloeden. In het NRG-rapport staat echter dat geen internationaal-juridisch bindende verplichting wordt geschonden als wordt doorgegaan met opwerking. Een scherpere onderbouwing door de staatssecretaris is gewenst.

De staatssecretaris dient voortvarend door te werken aan de verdere analyse, opdat eind dit jaar knopen kunnen worden doorgehakt.

De heer **Van den Brink** (LPF) herhaalt dat zijn fractie geen tegenstander van kernenergie is. Hij is wel geërgerd door de onwil van de staatssecretaris om noodzakelijke informatie voorafgaand aan de beslissing aan de Kamer te overleggen, en zal zijn fractie vragen om voor de aangekondigde motie te stemmen.

De heer **Van der Staaij** (SGP) steunt de staatssecretaris in de verdere procedure. Er zullen onderzoeken worden uitgevoerd waarna definitieve besluitvorming kan plaatsvinden. Het is goed als van de nood, het niet zomaar kunnen sluiten van de centrale, de deugd van een verduurzaming-slag kan worden gemaakt.

De Kamer heeft herhaaldelijk gevraagd om extra informatie. Het is de vraag of de staatssecretaris een beroep wil doen op de grondwettelijke weigeringsgrond van het belang van de Staat. Kan vertrouwelijke kennisgeving door de Kamer de onderhandelingspositie van de Staat nu echt wel schaden?

De **staatssecretaris** zegt dat reeds uitvoerig is betoogd en beargumenteed dat andere wegen om tot sluiting te komen niet tot de gewenste oplossing leiden. De mogelijkheden om transport te problematiseren en om anderszins nadere eisen te stellen zijn onderzocht. De gevaren van juridische problematisering daarvan zijn levensgroot. Het verschil met de

Duitse situatie is uitvoerig in de stukken beschreven. Daar kon wél een arrangement gemaakt worden dat wederzijds aantrekkelijk was. Soms moeten verschillende milieubelangen tegen elkaar worden afgewogen. Het is de taak van regering en parlement om appels en peren met elkaar te vergelijken.

De meerwaarde van een brief aan de Franse regering is onduidelijk. Er is een privaatrechtelijk contract afgesloten. Op verzoek van de Kamer is daar inzicht in geboden.

In de stukken van november zal een reactie worden opgenomen op het Profundorapport en op alle andere toegezonden stukken. Ook op het OSPAR-verdrag zal nader worden ingegaan.

Als kernenergie in de nieuwe wet zou worden verboden, moet Borssele dicht. Er kan juridisch geen onderscheid worden gemaakt tussen Borssele en andere centrales. Hierover zal nadere informatie worden verstrekt.

Het kabinetsstandpunt over vertrouwelijke kennisgeving van de stukken is niet op een achternamiddag totstandgekomen. Het belang van de Staat wordt in dit geval te groot geacht om verdere verspreiding van deze informatie toe te staan. Bij het debat over een eventuele motie zal geprobeerd worden de Kamer alsnog te overtuigen van het kabinetsstandpunt.

De staatssecretaris constateert dat de voorgestelde procedure zal worden gevolgd. De voorwaarden van de Kamer zijn helder. Op een aantal punten zal nadere informatie worden verstrekt. Er zal vóór de definitieve besluitvorming een stevig extra verduurzamingspakket op tafel moeten liggen, met een bijdrage van de eigenaar van de centrale. Verder is nog gesproken over de positie van de MEP-regeling. Deze voorwaarden zullen zoveel mogelijk worden ingevuld.

De **voorzitter** constateert dat de staatssecretaris heeft toegezegd dat de Kamer nader zal worden geïnformeerd over de juridische positie van het OSPAR-verdrag inzake de inspanningsverplichting van landen met opwerkingscapaciteit. Verder zal nadere informatie worden verstrekt over het maken van juridisch onderscheid tussen Borssele en eventuele nieuwe centrales. In het stuk van november zal worden ingegaan op alle ingediende stukken, waaronder het Profundorapport.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Buijs

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Van der Leeden